

autonomo werk dat in dialoog gaat met het kunstwerk. Deze gedichten krijgen een plek naast de kunstwerken: typografisch, via audio, projectie of op een andere manier. Zo zet ik de traditie verder om beeldende kunst en poëzie te verbinden die Mandelinck in Watou heeft geïntroduceerd.’

UNIVERSELE WATOUKOP

Hoe laat je poëzie zo bij kunst aansluiten dat kruisbestuiving (een graag gebruikt woord in de Watousfeer) mogelijk is? **Anne Provoost** vormt een duo met **Tom Bogaert**. ‘Ik ben van deze streek afkomstig, de omgeving hier spreekt

al mijn hele leven tot mij, hoewel ik uit Poperinge ben weggegaan. De vraag voor dit project kreeg ik in volle oorlogstijd, toen de Oekraïne crisis losbrak. Het werk van Tom met de staande wip, pijl en boog, dat ‘universele gezicht’, het verleden van de Westhoek ... ik kon niet anders dan een gedicht over oorlog te schrijven. Niet specifiek, het gaat over altijd iemands vader, altijd iemands kind. The Universal Soldier, zeg maar. En de vraag die me daarbij heel persoonlijk trof: wat doe ik met mijn pacifisme?’

Anne en Tom ontmoeten elkaar in Watou op de locatie, daar aan de staande wip van de handboogvereniging. ‘Na de gesprekken met de schutters, toen de eerste argwaan en reserve wat gezakt waren, had ik het concept voor wat ik wou maken in mijn hoofd’, vertelt Tom. ‘Een weergave van de Watounaar, door de tijden heen, opgesteld in de korf van de staande wip zodat die mee omhoog kan slingeren. Hiervoor plukte ik foto’s van internet en sociale media met mensen in Watou. Een computerprogramma voegde al die beelden samen, in Photoshop maakte ik ook manueel laagjes achter elkaar van honderden foto’s. Beelden van Gwy Mandelinck en Jan Hoet, van alle dichters, schrijvers, bekende kunstenaars die hier in de loop der jaren aanwezig waren. En vooral heel veel beelden van onbekende mensen die zich in Watou bevonden en gefotografeerd werden. Zo ontstond een kritische massa aan gezichten, waaruit het “gemiddelde” werd gedistilleerd. Een nogal monsterachtige kop in 3D, een zware sterke kerel. Want opmerkelijk: ik had kennelijk vooral foto’s van mannen gevonden. Heel weinig mensen van kleur ook. Ik twijfelde of ik het bij een buste zou houden of de “Wij” ook een lichaam zou geven, als volwaardig mens.’

Anne vult aan: ‘Ik zag het beeld van een Colossus voor me, een bewaker van de stad, de natie. Associaties met de onbekende soldaat kwamen meteen bij me op: het gewiste gezicht dat iedereen herkent, maar de persoon die niemand nog kent. Ik zag het dan ook liever beperkt tot het hoofd.’ Er is veel interactie en overleg geweest tussen auteur en kunstenaar. Ze merken een zekere tegenstelling in hun manier van werken. Bogaert, die sterk betrokken is bij mensenrechtenactivisme, neemt bij

© Annemie Morisse

voorkeur donkere materie als onderwerp. In de materiaalkeuze en de manier waarop zijn werk in de ruimte verschijnt, tracht hij een zekere lichtvoetigheid, zelfs een vorm van humor aan de dag te leggen. Voor Provoost was het bij dit werk net belangrijk dat een zekere zwaarte voelbaar bleef. De ernst van de situatie, de kooi van de staande wip die ze met vrijheidsberoving associeert, en het beeld van de muilkorf dat ze erin ziet, waren nodig voor het gedicht.

Zo werd het kunstwerk beïnvloed door de poëzie, evoluerend tijdens het creatieve proces en wat afwijkend van de oorspronkelijke intentie. Toch blijven de oorspronkelijke elementen er in essentie in aanwezig. Bogaert noemt het werk 'Wij, Gwy, Poppingay'. Een verwijzing naar Mandelinck, naar Poperinge, en naar ons allen. De Wij die gemeenschap vormt; de lokale boogschutters en de 'vreemden' die elk jaar in Watou neerstrijken. De dorpsbevolking die het verenigingsleven en de volkssport probeert door te geven aan de weinig geïnteresseerde jongere generatie. Of de 'wij kunnen dat ook' waarmee ze argwanend het jaarlijkse kunstenfestival ondergaan? De 'Wij allen' die alom in beeld worden gebracht op internet, die met *facial recognition* onze vrijheid onbewust in-geperkt zien. Wij allen, de onbekende soldaten in

een oorlog die de onze niet is. De crisis vandaag en die van honderd jaar geleden, die totaal verknoopt is met het lokale verleden. 'je richt de pijl / we laten de boog zakken' 'Zijn we offensief of defensief? Het gedicht stelt vragen, maar biedt geen antwoorden', stelt Provoost. 'Met die *mindset* ben ik weer naar Tom getrokken, om een vergelijkbare toon in ons werk te kunnen treffen. Niet dat het kunstwerk in een gedicht wordt gegoten noch dat de kunst de woorden verbeeldt. Poëzie is geen code die gekraakt moet worden. Kunstwerk en gedicht bestaan perfect naast elkaar, maar het ene laadt het andere onvermijdelijk op met betekenis. Zo zijn er vele interpretatielagen.' Tijdens het creatieproces, dat pas voltooid is bij de vernissage, merkt Bogaert hoe zijn waardering voor poëzie en de afstand die hij aanvankelijk ervoer, transformeerden van schroom naar verwondering om de taal. 'Kunst maakt het gedicht. En vice versa. Zonder dat ze rechtstreeks op elkaar plakken.'

HERFST IN DE ZOMER

Stijn Vranken werd aan **Ann Ten Ham** gelinkt. Ze kenden elkaar niet, Vranken was ook niet vertrouwd met het werk van de installatiekunstenaar. Van bij aanvang gingen ze er beiden vanuit dat zijn gedicht niet in directe interactie